

Krzysztof Dybciak

"Hierarchia i przemiany tematów", Hanna Morawska, "Teksty" nr 5 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/3 (61), 168

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/1/ MORAWSKA Hanna: Hierarchia i przemiany tematów. "Teksty" 1975 nr 5 s. 7-30.

W XIX wieku nastąpił przewrót w malarskim traktowaniu tematu. W poprzednich stuleciach ustanowiono hierarchię gatunków malarskich, wedle której najwyższą rangę przyznawano malarstwu historycznemu. Wielka rewolucja rozpoczyna nobilitację tematów współczesnych, w następnych dziesięcioleciach obserwuje się sekularyzację form i wyobrażeń dawnego malarstwa religijnego. Drugim czynnikiem sprzyjającym ustaleniu nowej hierarchii tematyczno-gatunkowej był rozwój pejzażu francuskiego; spowodował ostateczne obalenie pierwszeństwa tematyki historycznej i wzrost zainteresowania problemami warsztatowymi. Przemianom sztuki towarzyszyły spory krytyki francuskiej, które zostały dokładnie omówione w dalszych partiach szkicu.

BP/61/11

K.D.

/1/ OKOPIEŃ Krzysztof: "Państwo" Platona: dialog jako monolog; "Wyznania" Augustyna: monolog jako dialog. "Teksty" 1976 nr 1 s. 71-85.

Zaprezentowana interpretacja ukazuje głęboką strukturę dialogu i monologu, nie pokrywającą się z powierzchwną warstwą stylistycznych tylko wyznaczników. Forma dialogowa służy Platonowi do artykulacji jednogłosowej, nie udramatyzowanej doktryny filozoficznej. Odwrócenie sytuacji następuje w "Wyznaniach" Augustyna. Poszukiwanie Boga prowadzi do ukazania niewystarczalności języka: "skazuje" podmiot na aktywność zmierzającą do przewyciężenia społeczno-językowych ograniczeń. Im bardziej jednostka przekracza siebie w kierunku absolutu, tym bardziej uczestniczy w niezniszczalnej sferze sakralnej pełni. Zasadą organizującą "Wyznania" jest dwugłosowość niewypełniona - wewnątrztekstowe napięcie spowodowane dążeniem podmiotu do "bycia innym", mówienia cudzym głosem.

BP/61/12

K.D.